

- د سولې پر وړاندې د خنډ او خنډ ناغېرې
- آزار گټليه اوس وهه د چول مزلونه
- تر ځمکې لاندې ستوري: د قلم نومورکي سپاهي
- پايه‌های ليزان
- جرات که د بې حيايي انتها

بختور ملت

موږ ټيکمرغه يو چي د دولت او حکومت مشران له دېاندي د پرديو پر ټاکنو او الوتکو سپاره
په تياره راتنه را رسېږي!
موږ ټيکمرغه يو چي پر سر د جانگيري د باز له کښتاستو مو ولس مشران انتخابېدلی شي!!
دا زموږ امتياز، غوراوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!

ټاکنيزه شمېره

ټاکنيزه ننه

کتابتون

ORZALA NATURALS **لاطبيعی**
افغانی، طبیعی، کياهی

Between Street 1 & 2, Valmiki Park Road, Kabul, Afghanistan
Kart-e-4, Next to Allama Higher Education Institute | 0799143113

د کتابتون د کورنيو او بهرنيو کتابونو تر کښه
د کورنيو او بهرنيو کتابونو تر کښه

اسپي د ټاکنيزو کمپاينونو تبليغات په وړ بيه خپروي

Ketabton.com

دانش فرهنگي مرکز-
لغمان
په لغمان کې د مجهز
(الفت عامه کتابتون)
لرونکی دانش فرهنگي
مرکزي چې تل یې د
هېواد په فرهنگي، ادبي
او علمي برخه کې د علم
مینهوالو ته غونډې،
سیمینارونه او علمي
بخښنه جوړ کړي دي،
ستاسې لپاره جوړ شوی
او ستاسې په مرسته به
چلېږي...

پير او پلور

د عبدالله کرمان
له خواله رسنيزو څخه

دا هغه شنيع لکرار دی چې زه یا بل څوک پخپله لیکنه کي له کرانې او قیمت سر سر وکتوو!
د نړیوالې جگړې د مهال خبره ده چې د چرچیل لور ویل چې دوی نشته خلک دي کولای وځسوي. د هر واکمن او شهزادګي همدا حال دی...
جنرال مشرف له چې کوم خبریال د دالو د کرانې خبره را پورته کړه چې کیلو دوو سوو کلدارو له رسېدلي، ده په بي نوپيري ورته ویل ول، چرګان دي وځسوي!
ځینله، بل یې سر له پراتې لولې... دلته د هر څه کرانې او کاڅني ده، یوازې د

خاوري، وینې او سرولو ارزاني او لیڼام لگیدلي، ځکه چې دا خاوره په وینو له المړل کېدو څخه شوې ده او مور گویا له همدغې څخې جوړ یو!
که خاوره نه وای ارزانه، پیرلګي به زموږ د هېواد یوه برخه د ډیورنډ په چاره نه وای بېله کړي او د دویم نسر مفکر په حکومت کې به یې پرې لغز ناز نه وای لگولی.
دلته هر څه د پلور دي! کله په روپل، کله په ریال، درهم، کلداره، دالر او ډبرې په کوله پېسو...
فکر، ضمیر، ایمان هر څه د پلور دي، ځینې پر خلکو خپلې ډګرې پلوري، ناسې به ځینې نوماندان لیدلي وي چې پر خلکو په هېواد کې خپله مېشتېدنه پلوري، ځینې

پرې خپل مهاجرت، پتیمې، غریبې او ان چې د مور کولون پلوري...
ځینې پرې خپله انگلیسي پلوري، ځینې پرې خپل جهاد، ځینې پرې خپله واکمني او حکومت پلوري او د پسر او پلور دغه لري، د سرولو په مقابل کې، د وینو په بدل کې د ویجاړیو په عوض کې غځېدلي...
دلته د هر څه اجتنکار او انحصار حاکم دی. له جهاد، مهاجرت، لږ دینوګرامې، کمپونیزم، هر څه خپل قیمت لري، هر وار په نوي بڼه او کرانې دغه قیمت د مارکیټ رائج الوقت سکه گرځېدلی شي.
دلته شریعت هم خپله بیه لري، دغه بیه مور څو واره په بېلابېلو بڼو او بڼو پرې کوي. د هرې بڼې سود

زموږ سلا کړه، بلکې بولنه ماته کړې ده.
مور د کمپونیزم درله بیه له سود سره پرې کړه، هره بیه مور په خپلو وینو او سرولو ورکړه، ځکه مور اوس یې سره ګرځو، د سر سرې نه لرو، لکوله سروله مو په دغه سوداګرۍ کې نابلل د سر او دستار سرې مو ونشوای موندلی.
لري او کولمې ډګر ګرځوو، له سره زیات د ګڼو خیال ساق، د ګڼو په ډکولو پتې لګیا یو، ځکه خو مو مفکر هم دویم لمر را وځي، خو مور یې د جملې تفکر د همنسې لوري بڼې په پرې کولو او یو چې نور یې دا ملت کابلانک کنگال او له افغان او سقوط سره مخامخ کړی...

<p>Internet Services Through Fiber Optic</p>	<p>Wireless Communication Solutions</p>	<p>Wired and Wireless Backbone Solutions</p>
<p>Data Center Engineering and Design</p>	<p>IT Infrastructure Solutions</p>	<p>Security Solutions</p>
<p>Storage Solutions</p>	<p>High-Availability Solutions</p>	<p>Software Solutions and Software Systems</p>
<p>Web-based Information Solutions</p>		

Hovsa No. 151, Mayana Street on Sharper Man Road, Kabul | Afghanistan
+93 (0) 20 22 13 26 - 4 | info@io-global.com | www.io-global.com | #io-global

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا

دور سوم شماره نهم، ۱۰ سنبله، ۱۳۹۸

اوربند

نيولیک

د مفکر پاچا ملگریو ته دیني مشوره/ ۸
 رهبری هستریک/ ۹
 تور او سپین/ ۱۰
 خواله رسنی/ ۱۱
 د شخصیت تپه/ ۱۱
 په کومو سترگو/ ۱۲
 جرأت که د بی حیایی انتها/ ۱۲
 د سلاکار ناپوهی او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسی عکاسی؟!/ ۱۲

آزار گتلیه اوس وهه د چول مزلونه/ ۲
 بختور ملت/ ۳
 تر ځمکې لاندې ستوري: د قلم نومورکی سپاهی/ ۴
 پایه های لرزان/ ۵
 دولتي مناصب، نامسلکي افراد او گومارنې او د خلکو شکایت/ ۶
 د قلم گيله/ ۷
 پراډاکس/ ۷
 شاندار جشن/ ۸

اوربند

د تلپاتې سولې لومړی گام اوربند؛ د ملي جرگې یواځېنی شرط دی اوربند؛ د روغې جوړې پیلامه ده اوربند؛ د جگړې مخنیوی دی اوربند؛ ملي غوښتنه ده اوربند؛ د هر افغان غږ دی اوربند؛ د هرې مور هیله ده اوربند؛ ملي اړتیا ده اوربند؛ ټیکاو دی اوربند؛ د سوکالی لوری دی اوربند؛ د بسیاینې لار ده اوربند؛ د پرمختگ اساس دی اوربند؛ ژوند دی اوربند؛ له مرگ سره مبارزه ده اوربند؛ د بربادۍ مخنیوی دی اوربند ټینگ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شی.

د سولې پر وړاندې د ځنډ او ځنډ ناغېرې

د سولې په خبرو کې ابهام نشته، د امریکایي پلاوي او طالبانو سیاسي دفتر ترمنځ مذاکرات له پیله پر څلورو ټکیو غځیدلي او د میدیا پر وړاندې دي: ۱- د بهرنیو پوځیانو د وتلو مهالویش. ۲- له القاعده او ترهگرو سره د طالبانو پریکون او ضمانتونه.

۳- اوربند. ۴- بین الافغاني مذاکرات. تر کومه چې امریکایي پلاوي او طالبانو څرگنده کړې، په دوو لومړیو مسایلو توافق ته رسېدلي چې کېدی شي په نژدې ورځو کې وروستی او اعلان کړای شي.

د بهرنیو پوځیانو د لومړي جوړې له وتلو او بین الافغاني مذاکراتو له پیلیدو سره د اوربند له شونتیا هم تر ډېره ځنډونه لیرې شوي دي.

د بین الافغاني مذاکراتو په اړه ابهام د اشرف غني له اړخه دی.

ده تر اوسه هغه پلاوي چې له طالبانو سره بین الافغاني مذاکراتو ته کیني نه دی ټاکلی.

غني لومړی دا واده د ورا په کچه پلاوي له ټاکلو رامنځ ته شوی فرصت او چانس ضایع کړ، له قطر کابل ته راغلی الوتکې په دومره شمېر بللي او نابللي میلمانه نشوای ځایولی.

اوس چې د پینځلسو شاوخوا د پلاوي پر غړو توافق شوی، له میاشتې زیاته موده کېږي، چې د حکومت لخوا د پلاوي د غړو نومونه او برخلیک گونگ او مبهم پاتې دي. د سولې په اړه د غني نارامی او ناغیري دې کچې ته رسېدلې چې د پلاوي اعلان ته خپله ملا ماته گوري.

د دغه ځنډ حقیقت او مانا څه کېدای شي؟ حقیقت دا دی چې سولې ښاغلي غني ته د خپل ټپلي واک د زوال ویره او اندېښنه راولاړه کړې، دغه ویرې او اندېښنې دې د سولې په مخه کې په ځنډ او ځنډ اړ کړې، خو سوله اوس ملي، سیمه ییزه او نړیواله اجماع گرځېدلې. د غني نارامی، ناغیري به یې له ځنډ سره مخامخ کړې خو د سولې مخه نشي نیولی. ژمی به تېر شي، تور مخي به سکرو ته پاتې وي.

اړیکي

+93 (0) 788042821 - 0700639383

برېښلیک

spinsahaar@gmail.com

بیه

۲۰ ډ

امتیاز

افغانستان

چلوونکي

افغانان

خپرنډوی

دانش خپرنډویه ټولنه

شهرت ننگيال

دغه بده تيره ده پخپل لاس ايښې -دغې خبرې ته به وروسته راشو- اوس پر دغې پرمختيا غږېږو چې د افغانستان له شاوخوا دوه دېرش ميليونه وگړيو يې سم نيمايي ډاکتران او مفتيان دي. تاسې په يوه مجلس کې خپل يا د بل، کوم رنځ ياد کړئ، د واره به خپله مخه کې د تشخيص، بلکې نسخو کتارونه ومومئ چې نيا يې ددغې ناروغۍ لپاره هغه دارو او معجون کارولي، نيکه يې د همدغه رنځ لپاره د پلاني دوا له کارونې رڼه شو، د پلار شوگر او د اکا فشار يې د هغو او دغو درملو له امله کنټرول دی. په دې توگه هر يو د هر مرض لپاره شافي او کافي علاجونه او نسخې پخپلو جېبونو کې گرځوي.

زه چې له ولايته د نسخو، کتنو او درملو له پند سره کلي ته ولاړم، کليوال په پوښتنه يو يو، دوه دوه، له درې څلورو تر اتو په پوښتنه را روان وو، له همدې ځايه د خپل هېواد ددغسې ډاکترانو په شمېر زما سر پوره خلاص شو.

دومره تکړه چې په څو ټکيو پوښتنه به يې له ماشين او ټکنالوژۍ پرته زما ناروغي

تشخيص او د درملنې نسخې کتار کړې وې. د کليوالو او همزولو اجماع په دې راغله چې د سيمي په مشهور شکسته بند د هډوکيو او ملا علاج پيل کړم، که هر څو مې ورته ويل، نه مې کوم هډوکی مات دی، نه دې ته ورته بله رېږه را پېښه ده، خو په چا دې منله؟! کليوال پخپله اجماع ټينگ وو چې له شکسته بند د هندوستان مشهور روغتون د خدمت غوښتنه کړې، د سردار عبدالولي هډوکي -چې نور وراسته او کوشير کېدلی نشوای- د هندوستان اپولو روغتون ترې معذرت غوښتي و، دده په تړلو به څو ورځو کې مات هډوکي له ويلدينگ هم کلک سره ورغلل.

يوه بل چې زما د ناروغۍ په اړه خپل تشخيص سل په دوه سوه کره باله ويل، حاجي صاحب! ته سگ بادو نيولی يې، چې د سپي پوست واغوندي، رک روغ يې!!

که څه هم دده تشخيص زما زړه ته لار موندلې وه چې ځان کې راته وار له مخه د سپي د خاصيتونو پته لگېدلې وه، خو پوښتنه دا وه چې خراباد ولې؟! ځکه چې له خره سره خپل تړاو له سپي مضبوط راته ښکارېده، بله دا چې د سپي پوست د مانا په نړۍ کې هسې له وړاندې هم ما پر مخ غوړولی و، د بل

پوست لپاره د خپل همڼوع وژل مې پر زړه نشوای اورېدلی. مفتيان بيا دومره چې دوه دېرش ميليونو کې له نيمايي زيات درباندي سملاسي بې چون او چرا تور پورې کولی، د واره درباندي ټاپه وهلی او په صحرايي فتوا يا محاکمه کې دې د سترگو په رپ کې په څلور مذهبه کاپر را اېستلی شي.

ددغه شمېر مفتيانو پرېکړه او فيصله له طالبانو هم چټکه او گړندۍ را وځي او اعلان يې هم د څو شېبو خبره ده، ځکه چې په خواله رسنيو کې په هماغه لحظه ستا د الزام او محکوميت پرېکړه ډنډوره کولی شي.

ددغو مفتيانو ځينې سرکاري هغه دي، دوی باقاعده له سر کاره د خپلو فتواگانو تنخوا يا معاوضه تر لاسه کوي، دوی ډايرېکټ مفتيان لگېدلي، لکه د پاکستاني ډرامو ډايرېکټ حوالدار، يا د ذوالفقار علي بوټو د وخت ډايرېکټ انسپېکټران چې ضياء الحق خاني کې در بدر خاورې پر سر گرځېدل.

زه يو نه، بلکې څو داسې ډايرېکټ ډاکتران PhDs پېژنم چې له باکلوريا، ليسانس او ماسټرۍ پرته يې د پي ايچ ډي سند په غاړه کې ځړولی وي. د مجازي نړۍ دغه ډايرېکټ مفتيان د حنيف اتمر اختراع ده، هغه دغه بده تيره -چې ما په

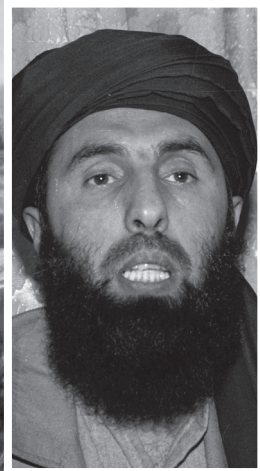
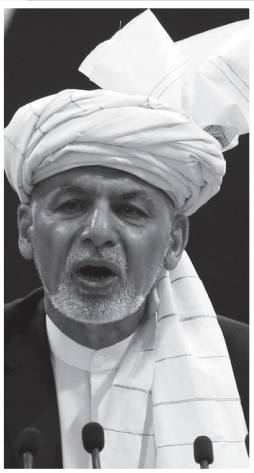
پيل کې ياده کړې- ايښې ده. ده د حکومت، نظام او ولسمشر غني په دفاع کې نه، بلکې د ځان پر ننگه او ملاتړ د جعلې اکاونټو نادوده دود او يو شمېر ژني پر دغه شر او فساد اخته کړل چې اوس يې د غاړې غور گرځېدلی دی.

له تاسې څه پرده زما زړه و چې د اتمر له ټکټ سره مل شم، خو د ولسمشر غني يو سلاکار -چې تاسې ټول يې له ما ښه پېژنئ- راته وويل: «مه کوه! جناب جلالتمآب رئيس صاحب وايي، که ما وگټله او که نه، گوډی يې په خدای که رانه وگټي».

رئيس صاحب وايي: «زما پيشو پر ما ميو، ميو. دده له خولې را وتلی ټکی ما په پيشو واراوه، که نه ده راته ويلي وو، زما کوکری پر ما غپ، غپ».

د سلاکار په وينا، اتمر د رئيس صاحب آزار وهلی. ده په هغه لوبښي کې -چې ترې خوړل يې- د متيازو گستاخي کړې.

خو اسد دانش د آزار مازار په څېر مزخرفات نه مني، دی وايي، اتمر د غني آزار نه دی وهلی، ما په... وهلی او قادر شاه ته پته ده. دا چې دانش په څه شي وهلی او قادر شاه ته د څه پته ده، ماته پته نيشته!

بختور ملت

ملا جانان ميرخېل

مور نېکمرغه يو چې د يوه مشر مور په

پېښور کې په حق ورسیده، خو دی د خپل هېواد د فتحې په ورکه پسې دومره لېرې ورک و چې د جنازې کت پښه يې هم ونشوای نيولی!!

يو بل جنگيالي قوماندان چې ټول واک يې خپل پکول ته را ټول کړی و، کله يې چې په اسلام آباد کې پلار په ترافيکي پېښه کې ومړ، ده يې د فتحو په هوس کې له ډېرې بوختيا په جنازه او تدفين کې برخه وا نشوای خيستلی!

مور ډېر نېکمرغه يو چې په څو کالو کې مو يو شمېر ميليونران، بلکې ملياردان شول، نه لاس خوار، نه پښه ټناکه، وچ په وچ په داخل او خارج کې بې حسابه، بې کتابه پانگې، جايدادونه او سوداگري په بډه ووهلی شوای، دومره بختور چې له مدرسو مو جنرالان او مارشالان را وځي، لایې مدرسه بشپړه کړې نه وي چې د جنرال، لوی درستيز او مارشال نښې يې پر اوږو لگيدلې وي!!

مور نېکمرغه يو چې د دولت او حکومت مشران له دباندې د پرديو پر ټاکنو او الوتکو سپاره په تياره را ته را رسېږي! مور نېکمرغه يو چې پر سر د جانکيري د باز له کښېناستو مو ولسمشران انتخابيدلی شي!!

دا زموږ امتياز، غوراوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!

فَيَا اَيُّهَا رَبِّکَمَا تَكْذَبَانِ

فضل خداوند که میسر شود خوانده و نا خوانده برابر شود

شېوه کېدو، له لایق صاحب پرته هغو ملگرو چې ابو حنیفه او شریعتو کې یې څه موده اړولې وه، له ځانو سره مولوي، مولانا او قاضي سرینس کړل. مور ډېر نېکمرغه يو چې الله تعالی داسې معصوم جهادي، سياسي، قومي، مذهبي مشران را باندې لورولي چې هېڅ تېروتنه يې نه ده کړې! کله يې هم پل نه دی گور شوی، چېرې هم ترې اشتباه نه ده پېښه، دا په زرگونو لکونو هېوادوال په وبا ناروغۍ مړه شوي، کابل زلزلو او طبيعي پېښو ويجاړ کړی، چېرې ډز نه دی شوی، دوی ټول سپين بازان دي!!

مور ډېر نېکمرغه يو چې يو رهبر مو د شوروي تېري له امله د پېښور په اشرفيه جومات کې خلکو ته د شکر اېستلو تلقين کاوه چې له شوروي يرغل سره په ملت او امت کې متروک جهاد له سره احيا او ژوندی شو!

مور دومره نېکمرغه، صابر او شاکر ملت يو چې جهادي- سياسي رهبرانو مو پخپل وار د شوروي/ امريکا په دواړو تېريو ځانونه د شکر په سجده اړ کړل! مور ډېر نېکمرغه يو چې رهبران مو د هېواد او خلکو د دفاع په جگړو کې داسې بوخت او ډوب وو چې د خپلو ارجمندانو د واده مراسمو ته يې پخپل هېواد کې مخه نشوای ليدلی. دواړو پخپل غياپ کې د بلنې کارونه گاونډي هېواد کې وپېشل، مراسم يې د گاونډي هېواد په هوټلونو کې ونيول، له دوی يو جمهور رئيس او بل صدر اعظم و!!

مور ډېر نېکمرغه يو، زموږ د روغتيا وزير د ټولې نړۍ د روغتيا وزيرانو په کچه نړيواله جايزه گټلې!! مور نېکمرغه يو، په لندن کې مو سفير د اسيايي هېوادو تر ټولو غوره سفير پېژندل شوی!!

مور نېکمرغه يو چې د نړۍ دويم نمبر مفکر مو ولسمشر دی! دده خپله خبره ده چې د پاکستان په اشرفيه مدرسه کې يې وړه- لويه دوره کړې. شيخ التفسير والحديث همدې ته وايي! ده ځکه له ځان سره د اشرفيې د فارغانو په څېر اشرافي تخلص نه دی لگولی چې په نامه يې دغه مفهوم او تړاو خوندي شوی دی...

مور نېکمرغه يو چې ولسمشرۍ ته هر نوماند مو له لومړي تر دولسم ټولگي، پوهنتون، ماسټرۍ او ډاکټرۍ اول نومره ختلی! په اتلسو نوماندانو کې هر يو پر ځان او خپله برياً دومره غره دی چې يو هم خپل سيال نشي گټلی، هر يو سل په دوه سوه کې ځان بريالی پېژني، ځکه خو د جمهوري رياست لپاره د نويو لاسليکونو په پخولو لگيا دي.

د معارف، ديپلوماسۍ، روغتيا او... دا حال دی چې ناروغان مو هره ورځ يو په بل پسې د درملني لپاره د گاونډي هېواد د سفارت پر وړاندې د وېزو په تمه له ژوند سره مخه ښه کوي!

د ثور له کودتا وروسته به دې چې د هر ملگري سوانح لوستله، په خوارکښه کورنۍ کې به زېږېدلې و، د وروڼو په اړخ کې په علمي او متدينه کورنۍ کې زېږون دود و، کابل ته د مجاهدينو په

تر ٺمڪي لاندي ستوري:

د قلم نومورڪي سپاهي

بازار او مارڪيٽ، گتي او زبان سودا ته يي نوڪ نشواي نيولي.

د جهاد په وروستيو ڪي ڇي مهاجر، د خداي مهلمانه پر لويديز، عربو او پاڪستان بوج شول، گام پر گام يي پر ڪڍالو د خپلو نعمتونو ورخونه وتيرل، د ڪبابيانو وروڪي پنڊغالي يي په بلدوزرو وٺراوه، د هنريار هنري جونگره يي هم ويچاره او له خاورو سره برابره ڪره.

د لپوني ارمان پوره شو، په لاره ځي په ڪانو ولي زيارتونه! هنريار د ڪچه گري پنڊغالي ته ڪڍه شو، له سره يي پخپلو هنري گوتو په پنڊغالي ڪي د دريو جونگرو ڪورگي آباد، سمسور او رنگين ڪر.

د جهادي څېرنو مرڪز له تاسيس سره ڇي د قلم مجلې خپراوي ته زمينه برابر شوه، هنريار پر مجله سرپهره د مرڪز د ڪتابونو خطاطي ته هم اوږه ورڪره. ڊاڪٽر اعظم ڇي د مرڪز لپاره امڪانات برابر ڪرل، ڪبابيانو ته څېرمه بيهاري ڪالوني ڪي يي ورته دفتر ونيو، له هنريار سره مو اړيکه نوره هم مضبوطه شوه.

په لومړي سر ڪي مور ٽولو رفيح صاحب، غروال، مرخوم توريالي ځاڻي شپه په مرڪز ڪي وه، وروسته ڇي د رفيح صاحب او غروال ڪورني راغلي، ما او توريالي ځاڻي د جره گانو په څېر ڪلونه په مرڪز ڪي اړولي وو، هنريار په اوني دوو ڪي له گوره په پخ ڪريو خوندورو خورو نازولو.

هنريار په وروستيو ڪي د ملي اسلامي محاذ په فرهنگي ڪميٽه ڪي دنده موندلي وه، د مجاهدينو عبوري حڪومت ڪي ڊاڪٽر اعظم پوهني وزارت ڪي مقرر ڪر.

ڪله ڇي ڪمپيوٽر د خطاطي او خطاطانو ٽغر ور ٽول ڪر، هنريار د ڪمپيوٽر نري ته ور ننوت، په لبره موده ڪي يي په دغه نري ڪي د خپلي فتحي د توغ په رپولو ځان ته هغسي ځاي وموند ڇي

هغي خوندي ڪري وه ڇي له چاپه به نه وه را وتلي. دغسي يي په مستعارو نومو د ڪتاب او مقالو اصليت او حقيقت په ڪنايه او اشاره هم له چا سره نشواي شريڪولي. زه و ايم ڪه خاد او ISI هم تر پلٽيو لاندي نيولي واي، بنايي ڪوم راز يي نه واي ترې تر لاسه ڪري.

هنريار د خپل ژوند گاڏي د خپل لاس په هنري گوتو چلاوه، د خطاطي له لاري يي خپله ڪورني پالنه، خپله ماته گوڍه يي د خپل هنر په متو رغوله. په صبر او توکل د ڪبابيانو پنڊغالي په کوچني خٽينه جونگر ډوله مېنه ڪي مېشت و، خو پخپل هنر يي دغه خٽينه مېنه داسي رنگينه ڪري وه ڇي ماني او قصرونه نشواي پسي رسېدلي.

هنريار له چا سره د خطاطي يا د پېښورو خبره په ڪتابت گوتي نه ماتولي، چنو وهلو ته نشواي ور گرځېدلي، د خپل هنر بيه يي نشواي ٽاڪلي.

ڪله يي هم د ڪتابت يا خطاطي پر بيه ڇپري نه دي لگولي، چني يي نه دي وهلي، د صابر او شاکر انسان په توگه يي د ملگرتيا پاس ساتلي. له لومړني ملاقات يي د خپلي ملگرتيا په خورو اړولي، په هغسي بيه او ڪچه لکه له هر چا سره ڇي ځان په ملگرتيا اړ گتي. ملگرتيا ده خپل مجبوريت گرځولي و، د

شهرت ننگيال

نور الدين هنريار لومړي ولسمل صاحب لکه لال په ايرو ڪي موندلي و، په تهڪال ڪي د ولسمل صاحب ڪور ته په ننوتو به ڇي سري په پوريو بره وخوت، د افغان مجاهد پراخ دفتر ته به ننوت، هنريار مي لومړي په همدغه دفتر ڪي وليد.

د افغان مجاهد د پيسٽېنگ ورځ وه، بٽر ڪاغذونه پر غولي پراټه وو، د ولسمل صاحب اعصاب له ستوماني نور هم خراب وو، خو د بنڊار ظرافتونو، د پخوانيو خاطرو، تاريخي ڪيسو له را سپرلو يي د طنز وزري له نورو ورځو زياتي غورېدلي وي، ځکه خو له ٽولي ستوماني سره د هنريار له شونډو د خندا څپه نشواي ٽولېدلي.

هنريار را سره په داسي بڼه مخامخ شو لکه له مودو مو له يو بل سره پېژندگوي وي او د پخي اشنائي په مزي پيلي يو.

د افغان مجاهد خطاطي دده پر غاړه وه، حالات ترينگلي، بلڪي گواڻمن وو، چا د مجاهد ولس خطاطي ته زره نشواي ڪولي او بيا له ولسمل صاحب سره ڪار ڪول هم دومره آسانه نه وو.

دلته لومړني شرط د راز ساتل وو، رازونه او اسرار دي بنايي له ملگريو، ڪورني او ځان هم پٽ ساتلي واي.

هنريار ڇي د راز ساتلو له گڻو زمبښتونو يو په بل پسي بريالي وتلي و، د ولسمل صاحب زره پري تڪيه او ډاډه و، د ولسمل باور گٽل دومره آسانه نه وو، بايد د رازداري پاخه ثبوتونو ته يي وړاندي ڪري واي.

ڪه څه هم ولسمل په گرانه چاته د رازونو بوخه پرانيستلي شواي، خو له هنريار يي نشواي رغېدلي، هنريار دا ٽول رازونه خپله سينه ڪي داسي ڪولپ ساتل لکه ڪيلپ يي ڇي سمندر ته غورځولي وي. يوازې د افغان مجاهد، ولسمل او مور نه، د هر چا راز يي راز باله. د ڪتاب، مجلې متن-منڇانگه به يي تر

پی آمد های صلح دارند، به گونه ای منزوی نشود که از حالا آنان را هراسان می کند.

با وجود نارضایتی ها، تیم حاکم کنونی با وقوف از درون مشکلات، می تواند در حکومتی سهم بگیرد که از رهگذر افاده ی آن ها، آن چه قرار است در آینده، برنامه های رفاهی شوند، از آسیب های بیشتر در امان بمانند.

ارتعاش سیاسی، افزون بر رییس جمهور در سطوح مختلف حکومت، سرایت کرده است؛ هر چند استند افرادی که با

محافظه کاری، سعی می کنند از عوارض منش سلیقه یی کنار بمانند، اما اصرار حکومتداران که روی وفاداری حساس است، به گونه ای باعث شده، تعداد زیادتری درگیر سلايق شوند.

حساسیت های بی جا و بدتر از همه غیر منطقی در قبال رویداد هایی که با وزنه ها و توجیهات مختلف رونما می شوند، دولت را از تعقلی که لازم است، دورتر می کنند. در چنین حال و هوایی که ارتعاش سیاسی، راس حکومت را دربر گرفته، این نگرانی را بیشتر می سازند که با تداوم خودشیفته گی یا اصرار بر بقا، امکانات دولتی، به گونه ای ضایع شوند که مثلاً در قبال پروسه ی صلح، سبوتاژ حکومتی، نمایان تر می شود.

هشدار و مراقبت، لازمه های درک عمومی جامعه ی افغانی اند، زیرا صورت حال تنازع، روش ها و فرهنگ سازی ها، ابعادی دارند که بایسته است در میزان منافع، دست آورد ها و حیات مدنی ما، نباید از چشم بیافتند. به این دلیل، پذیرش صلح را به معنی وجوب شرایط بهتر می پذیریم.

شاید شماری با رفتار خاص، به ابعاد موضوع، توجه نداشته باشند. سوء رفتار در افراد و اشخاص دیده می شود که معاضدت با تیم حاکم را از کل سیستم، مجزا نمی کنند. منطق ما این است که باید با اصلاحات، جلو کسانی را بگیریم که دیگر موثرت ندارند؛ نه این که به نام صلح، نظامی را تضعیف کنیم که به سختی احیاء شده است. تداوم این منطق، ایجاب می کند اصرار کنیم، پروسه ی صلح با بدیلی توأم شود که افزون بر تامین امنیت، نوع ریفورم سیاسی بدیل می شود.

سعی کنیم از ریزش پایه های لرزان حکومت، جلوگیری کنیم. این مامول، با بدیل افراد و اشخاص راس، قوام می یابد.

پایه های لرزان

مصطفی عمرزی

تشبیه پایه های لرزان، بی شباهت به پایه های سیستم است. منظور افراد و اشخاصی ست که تیم سیاسی حکومت کنونی را می سازند؛ هر چند تظاهر به اراده ی سیاسی، مسوولان را به نمادگرایی رسانه یی کشانده، اما تلاش ها برای احاطه ی سیستم، شبیه پایه های لرزانی ست که سعی می کنند با انبوه سازی، از ارتعاش آن بکاهند.

فکر می شود مشی نادرست حکومتداران کنونی، آنان را هراسان کرده، اما این افاده به این معنی نیست که خود متوجه چنین مساله ای شده اند. عموماً در به دنبال فرصت، از هیاهوی رسانه یی تا جهت کمپاین ها، تیمی که روی شانس ها، امید ها و فرصت های مردم پا گذاشت، از این نیز می ترسد که پرستیژی گروهی کاهش یافته است که برای اولین بار در تاریخ افغانستان، منحصر به فرد، ولو به حد یک شخص، دانسته می شد.

عوامل بیرون حکومت، چه در سطح فشار های تنازع داخلی، چه به سطح تماس های بیرونی، متأسفانه به گونه ای موثر واقع نمی شوند که با درک آن ها، عدم انعطاف حکومت کنونی، وضعیت را خراب تر نکند.

در حالی که صلح، به غایبه ی اصلی افغان ها مبدل شده است، صحبت از آرایش نظامی در جوی که طرف مهم حمایت از افغانستان یا امریکا، به تفاهم رو آورده است، حکومت را در تنگنای دیگری نیز خورد خواهد کرد که بدون محاسبه، از حمایت های خارجی، توقع دارد.

آن چه در این میان بسیار مهم می باشد، همسویی سیاست های دولت با جامعه ی جهانی، به ویژه ایالات متحده ی امریکاست. این همسویی به حکومتداران کمک می کند، حداقل با وقایه ی خویش در برابر تبعاتی که

یوی مشهوری پاکستانی چاپخونی به دنده وگوماره.

هنریار په دغه چاپخونه کې خپل جوهر او هنر دومره وځلاوه چې د یادې چاپخونې له اړخه یې د پېښور تعلیمي بورډ د ازموینو څانگې ته مخه وموندله، د ټولې صوبې د میټرېک ازموینې سوالونه دده په ګوتو کمپوز کېدل. هلته چې د پاکستان ۲۲ ګرېډ افسرانو د ننوتو مخه نشوای موندلی یوه افغان کډوال د ټولې صوبې په کچه د ازموینو برخلیک پخپل لاس کې اخیستی و، که هنریار غوښتي وای، میلیونر به را وتلی و، چې کال کې یې یوه پارچه هم اوت کړې او سلو تنو ته سوالونه ښودلي وای، د هنریار په ژوند کې به د اقتصادي ناخوالو کومه نښه نه وی پاتې، خو هنریار هلته هم پخپل مضبوط ایمان په ور سپارلي امانت کې کوم خیانت ونکړ.

په ۲۰۰۳ ز کې چې له ولایته پېښور ته راغلم، کچه گړی پندغالی د کبابیانو په څېر په بلډوزرو پر بل مخ اړول شوی و، نه د جومات نښه پاتې وه، نه د هدیرې شناخته!

د کډوالو په مټو او ځولو اباد او سمسور پندغالی د اغزن تار تر منځ اواره دښته ګرځېدلی و. په زړه کې را وگرځېدل، هنریار به په دویم ځلي پندغالی کې د خپلې مېنې له ویجاړې، چېرته کومه جونگره موندلی وي؟! وروسته خبر شوم چې هنریار هېواد ته لېږدېدلی، د ننګرهار روغتیا ریاست کې یې د اداري مدیر په توګه دنده موندلې، ورور مې ډاکتر فضل هادي چې ننګرهار کې دنده لرله د یو بل له حال احوال خبرولو، خو لندن ته د هغه په تلو مې بیا ورسره د اړیکو بله ذریعه ونشوای موندلی.

مياشت وړاندې ډاکتر فضل هادي د هنریار له ناڅاپي مړینې خبر کړم، دا وخت نژدې څلور میاشتې دده په وفات اوښتې وې، یو وار بیا مې پر ځان تو کړل، له دې بله بدمرغي څه کېدای شي چې څوک دې د خپل خواږه ملګري پر مرګ څلور میاشتې پس خبر شي، نه یې د کټ پښه ونيولی شي، نه یې فاتحه کې لپې پورته کړای شي، نه یې له کورنۍ سره د غمرازی مخه ومومي.

اوبښکې او سانډې سړی د وجدان له عذابه ژغورلی شي؟

وايي، هنریار روغ جوړ و چې په دفتر کې د زړه له حملې په حق ورسېد. هنریار سلگونه ادبي، سياسي، ديني کتابونه مجلې پخپلو هنري ګوتو کېښلي او د چاپ جوګه ګرځولي، خو د بي ارزۍ او ناقدرۍ په کرخت چاپېريال کې د قلم نومورکی سپاهي پاتې شو.

دولتي مناصب، نامسلکي افراد او گومارني او د خلکو شکایت

ليکوال: ډگروال عبدالاول "بشارت"

اوسئ!

زموږ په وطن کې د نورو ستونزو تر څنګ یوه ستره ستونزه د دولت او حکومت په مخ کې همېشه د استخدام یا گومارني په وخت کې د خلکو شکایت وي چې گواکې د گومارني په وخت کې اصول او قوانین تر پښو لاندې کېږي او روابط په ضوابطو حاکمیت پیدا کوي، حق حقدار ته نه رسېږي. هغه څوک چې واسطه او وسیله ونه لري، هغوی ته د دولت په دستګاه کې ځای نه پیدا کېږي او...

تر ډېره بریده دا ستونزې په ډېری وزارتخانو کې واقعیت هم لري او د هېوادوالو شکایت پر ځای دی. دولت مو مسوولیت لري چې د ټولني د وګړيو د حقوقو د خونديتوب لپاره پدې اړه لازم اقدامات وکړي او داسې یو معیاري سیستم را منځته کړي چې د یادې ستونزې په له منځه وړلو کې کومک وکړي او د خلکو باور د گومارني په پروسه بېرته له سره احیاء کړي.

د گومارني په اړه د نړیوالو وضعي قوانینو تر څنګ، د الهي امر مصداق او معنا هم ډېر واضیح چې الله ﷻ فرمایي: **إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا!** الاية

خداي ﷻ ټولو مسلمانانو ته امر کوي چې امانات مو اهل ته وسپارئ. امانات او اهل دواړه عامې کلمې دي، هره کلمه یوه عامه او پراخه معنا لري؛ مثلاً:

امانات! امانت شرعاً هر هغه څه ته ویل کېږي چې تاسې ته د یوه کس لخوا در کړل شوې وي چې خوندي بل کس ته وسپارئ، یعنې د تصرف حق پکې ونه لرئ؛

هغه که جنس وي، که خبره وي، مادي وي، که معنوي، که کوم بل څه وي؛ خو مسوولیت یې د خوندي رسولو در سپارل شوی وي؛

دولتي او حکومتي مناصب، چوکۍ مقام او موقفونه هم ټول د ولس او هېواد امانت دي؛

بیت المال او عامه شتمني او... هم امانات دي، دا ټول به د پورتنی آیت شریف له حکم سره سم، خپل اهل ته سپارئ، که چېرته یې اهل ته ونه سپارئ، نو مسوولیت یې د هغه چا په غاړه دی، چا چې د تایید او رد صلاحیت درلود.

په بل حدیث شریف کې داسې راځي: **أَدَا وَصَلَ الْأَمْرِ إِلَىٰ غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ** (الحدیث).

که چېرته یو امر، یا یو کار، یا یو منصب او مقام داسې کس ته وسپارل شو چې اهلیت یې نه درلود، نو د قیامت په تمه و

مفسرین د قیامت د تمې دوه رقمه تفسیر لیکي، یا خو دا ده چې پدې کار سره خدای ﷻ دومره ناراضه کېږي چې نور باید دا نړۍ ړنګه کړي او یا هدف دادی چې خپله به دغه کار چې نا امله ته سپارل شوی، قیامت به پرې راشي، یعنې تخریب به شي، ړنګ او منهدم به شي، ښه مطلوبه نتیجه به ورنکړي او...

اوس دلته د کار اهلکار ته سپارلو په فلسفه کې ځینې خلک فکر کوي چې دلته د «اهل» مطلب او مفهوم تنها استعداد، علمیت او وړتیا ده، پداسې حال کې چې وړتیا او استعداد، اهلیت نه! بلکې د اهلیت له فکتورونو یا رکنونو څخه یو رکن دی چې د اهلیت ارکان پرې بشپړ کېږي. په اهلیت کې د استعداد او وړتیا تر څنګ تعهد، سپېڅلتیا، ژمنتیا، منزه وجدان، پاکوالی، احساس، عاطفه امانتداری په کار بشپړ تسلط، بلدتیا، ښه سابقه او نور زیات فکتورونه هم شامل دي چې د اهلیت بشپړتیا تضمینوي.

دا چې په افغانستان کې ډیموکراسۍ بېخي نوی پل اخیستی دی، جمهوریت هم نوی د تجربې په حال کې دی، ملي وحدت هم د معاصر او لرغوني تاریخ هم د بل هر دور او زمان په نسبت په تېرو اتلسو کلونو کې ډېر د پلي کېدنې او تجربه کېدنې په حالت کې دی. انساني او بشري طبقاتي وېشونه او دودیز قبیلوي او قومي تشکیلونه هم لږوما په ډیموکراتیکو او بشري حرکتونو اوښتي دي. په هېواد کې مو جګړه هم په شدت سره روانه ده او هره ورځ مو هېوادوال قرباني ورکوي، نو ددې هر ډول پدیدو، ستونزو او مشکلاتو د امتحانېدلو او آزمایشت په صورت کې اوس افغانستان دومره امکانات نه لري چې د گومارني پر وخت د یو کادر او مدیر د اهلیت ټول رکنونه همزمان امتحان کړي. بس د شرایطو له تقاضا سره سم چې لږ فیت او برابر شو او ځینې ارکان په یوه کاندید کې موجود شو، بس هماغه سم او وړ کادر دی.

دا ستونزې په مرور د زمان سره کرار کرار حلېږي، ځوانان مو اوسمهال سخت زیات د وینښېدلو، تعالی او ترقي په حال کې دي. که چېرته مو د هېواد اوسنی وضعیت منفي خوا ته تغیر ونکړي او همدغسې مخ په وده او پراختیا روان وي. ډېر ژر به یو وخت داسې راشي چې د افغانستان ۹۰ سلنه مامورین به ټول بلا استثنا د اهلیت ټول رکنونه په ځان کې همزمان ولري او په ټولو معیارونو به برابر استخدام ولرو.

اوسني مجبوریتونه، محدودیتونه، شرایط او حالات باید ټول درک کړو او له خپل دولت

سره د شکایت په عوض، د فساد په ضد په مبارزه کې همکار و اوسو.

وطن مو له یوه ستر بحران سره د مخ کېدلو په حال کې دی، له یوې خوا د سولې او روغې جوړې خبرې ګړندی او امېدونه زیات شوي دي. له بلې خوا ځینې کړۍ د سولې ددې ملي پروسې د سبوتاژ هڅه کوي او غواړي له درغلیو په ډکو ټاکنو د خپل نامشروع اقتدار لمن وغځوي او له بلې خوا جګړې شدت موندلی او هره لحظه مو له بې گناه هېوادوالو قرباني اخلي.

ولس په یوه مبهم حالت کې قرار لري، اوس د هېواد ځوانانو ته یو څه کول پکار دي!

یوه اندېښنه چې بېرني ځواب غواړي:

وطن له ډېر بد وضعیت څخه تېرېږي، د وطن رښتیني خلک څه نشي کولای، ځکه تش لاس دي او هېڅ نوعه اجرائیوي صلاحیت نه لري او نه څوک ورته غور نیسي. بد خلک د نظام په رګ کې لکه ماران وړ نوتی، ټول واک او صلاحیتونه، مادي او معنوي امکانات له دوی سره دي، که یې په خلاف غږ پورته کوي غږ دې په مرګ او تهدید در خفه کوي، که نه یې پورته کوي سړی ځورېږي او متضرر کېږي. د سر سړي د کار سړي یو یو مستقیماً په ښه کېږي، وژل کېږي او قاتل یې هم معلوم نه دی. نه چارواکي او حاکمان وطن ته صادق دي، نه سیاسي مخالفین، نه طالب، نه گاونډیان او نه هم نړیواله ټولنه. یوه ډله دوه پاسپورته له خارجه را توريد شوي، سره خوله ماشومان چې نه زموږ په کلتور او فرهنگ بلد دي او نه د هېواد په جغرافیه او اراضي خبر دي، د وطن د سرمایې په چور او تالان پسې لګيا دي.

بله ډله د واک او اقتدار د تر لاسه کولو لپاره ولس ته هر نوع دوکه او فرېب ورکوي، بله ډله د مرګونو قبالة په لاس د سر سړي لټوي. یوازنی هیله مو ځوانان دي، یو څه عاجل اقدام کول پکار دي، که نه ټول لکه پسونه د قصاب په غولي ولاړ يو. ددې وطن نجات پر مور ټولو فرض عین دی.

دا وطن ددې څو محدودو او معدودو خلکو نه دی، راځئ! ددې وطن د اصلي مالکینو په توګه هم حکومت، هم طالب، هم امریکا او هم گاونډي ته په زرګړه ووايو، په وطن او ارزښتونو مو معامله راته د منلو وړ نه ده! او مور هېچاته اجازه نه ورکوو چې زموږ په برخلیک تر دې اضافه لوبې وکړي.

زموږ لپاره ژوند مهم دی او ژوند په سوله کې دی، زما غریب او مظلوم ولس د سولې د راتګ لپاره سړي او زرغونې کرنې نه لري، موږ د جګړې توقف د یوه عام اوربند په ترڅ کې غواړو او بس...

د قلم گيله؟

جبران جبرائيلي

زه چې کله هم د افغانستان په دې غیر يقيني او مجهول حالت د يو څه لیکلو تابعه وکړم او قلم ته گوتې ور ورم، نو قلم رانه پوښتنه کوي، ته دا لیکل د چا لپاره کوي؟! کله کله خو رانه داسې نا اشنا پوښتنې کوي چې زه هم ورته گوته په غاښ شم، ته ولې د يو داسې قوم لپاره لیکل کوي چې ټول عمر يې په وينو کې منزل کړی؟! وينې څښي، وينې تويوي، په وينو کې لامبي، په وينو کې را لوی شوی او په وينو کې مري، خو تر اوسه لا د دوست او دښمن بېلتون نشي کولی!!؟

دوی خو د خپل کور او وطن په ويجاړولو کې لوړ مقامونه لري، په ورور وژنه کې مډالونه اخلي، په غلامۍ نه شرمېږي، تل د بل چا په دروازه کې ولاړ وي، د قسمت فيصلې يې غليمان کوي، په جنازو او پرې شويو اندامونو يې د چا وپښته قدرې هم نه خوځېږي.

دا خوران خو پخپل کور کې بې واکه او بې کوره دي، د دوی وينه خو له اوبو نه هم ارزانه ده، له وطن نه په فرار فخر او خيراتونه کوي، خو ته بيا هم ددې ناولو، بدمخيو، پردې پالو او دېرهمارو په خاطر ما بار بار سکونډې، ولې؟! دوی خو د فارمي چرگورېو په څېر حلالېږي، خو له خولې آخ قدرې هم نه باسي.

د کونډو او یتيمانو په لښکرو يې زړونه هم نه سوځي، له خدايه هم نه ډارېږي، په مجلسونو او محفلونو کې د فرعون استازولي کوي، د قيامت او اخرت خيالونه يې له سره وتلي دي، د ورور د مړۍ پرې کولو په وخت هم د الله اکبر ناره وهي، د زرگونو انسانانو قاتلانو ته قهرمانان وايي، د خپلو خوښو-مېندو په ليلام شويو عزتونو غور هم نه گروي!!

د کافر په دوستۍ من-من غوښي اخلي، د انسان او مسلمان په بې عزتۍ کې خپل عزت لټوي، تل پرديو ډولونو ته نڅېږي، د پرديو قصيدي وايي، د ځمکې خدايانو ته سجدې کوي، قاضيان يې د رشوت په خاطر په خلکو لنگې غواگانې خرڅوي، امامان يې په جوماتونو کې بې تنخوا الله اکبر هم نه وايي...

خو ته بيا هم غواړي د داسې بې ننگو او بې غيږتو لپاره پر ما د کاغذونو مخونه تور کړي!!!

گوره! دوی ته غلا، رشوت، غصب او بې حيايي د مچ وزر هم نه ښکاري، په دې کارونو دوی ځانته ښاغلي وايي! حرام، ناروا، بې ايماني او د خلکو تېر وېستلو ته هنر وايي!!

شرابو، زناگانو او فضول خرچۍ ته د ازاد خيالی نوم ورکوي، د خپل شهرت لپاره عمرې او حجونه کوي، غريب ته لاس ورکول خپل توهين گڼي، په ودونو کې ډالري شيندي، خو د هوتل مخې ته ناستو سرتورو ته پدر لعنت او فاحشه وايي...

له خپل کلتوره ناخبره دي، خلکو ته يې

اسلام رسولي، خو خلک اوس هم د دوی په مسلمانۍ شکمن دي!!

د خپل سيند او ويالې اوبه ورته مضر صحت ښکاري، د خارجي اوبو بوتلونه له ځان سره گرځوي!!!

گوره جبرانه! زه ددې بې غيږته قوم لپاره خپل ضمير او وجدان د جوارۍ په پر نه ږدم، د دوی خو اتحاد او اتفاق ته ملا ماته ده په لوی لاس يې پر ځان ښاماران حاکمان کړي، له گاونډيانو سره د دوی د سيالی جذبې صفر ده.

معادنونه يې غله او شوکماران استخراجوي، بازارونه يې له سوالگرو ډک دي، د بچيانو د جسدونو پر ځای يې په تابوتونو کې تيرې خاورو ته سپارل کېږي، خو دوی د باميانو د ټانو په څېر هېڅ هم نه وايي...

وطن يې په نړۍ کې لومړی درجه فاسد ملک دی، پلازمېنه يې د لسو ککړو هېوادونو د پلازمېنو په سر کې راځي، په جاسوسۍ افتخار کوي، واکداران يې د دوو خرو اوربشي هم نشي بېلولی، مقام او څوکۍ يې په ډالرو پلرول کېږي، د بلند منزلو په ځغل کې يو له بله مخکې کېږي، په پرديو ملکونو کې د سپيو په وينځلو نه شرمېږي، خو د خپل کور د مخې په صفايي ورته ځان سيک ښکاري...

جبرانه! سر خلاص کړه! د خارجيانو سپي بد بوی، غل او پوډري پېژني، خو دا سرکوزي يې په رڼو سترگو په هر څه سترگې پټوي، دوی د نيکونو په کارنامو فخر کوي، خو د خپلې بې غيږتۍ ښکرونه نه وينې. په جلسو کې بر بر غږېږي، خو له نابلل شويو مېلمنو نه خپل موټر هم نشي مخکې کولی... افسوس چې ته اوس هم ما ددې بې ننگو لپاره کاروي!! دوی خو په ځان وژنه کې نړۍ وال شهرت لري! هديرې، مکتبونه، مدرسوې او د خدای کورونه سوځوي، د کار سرورنه پرېکوي، د برېښنا لېنونه پرېکوي، تياره خوروي، د مدرسو او ښوونځيو دروازې تړي، هر څه ويجاړوي، له مرگونو خوندونه اخلي، دا د فيل په غور کې ويده خلک په دې نه ارزې چې ته ورته په زخمي زړه او زخمي گوتو څه وليکي!

پخوا دنيا د غوايي پر ښکر ولاړه وه، اوس دوی دنيا پخپلو ښکرونو ولاړه گوري. دوی خو په رښتيا ويلو د خلکو ژبې پرېکوي، حق ليکونکي قلمونه ماتوي، د خپل ځان د بقا په خاطر د ککړيو په پرېکولو بوخت دي، ملایان يې د حج او زکات مسئلې بيانوي، د مسلمانانو په بې گناه وژلو يې خوله په انبور هم نه خلاصېږي، څارنوالانو يې د چور شپېلۍ وهلې ده، مانۍ مېشتې يې د معتادينو له علاج نه ناعلاجې دي...

گوره زما ذکر په قرآن کریم کې شوی، خو دوی قرآنونه په تاخچو کې ساتي، دوی زما په قدر نه پوهېږي، پرېږده چې دوی له بې شمېره ښځو د حرامو پيسو له گټلو او ضد مرمۍ موټرو نه خوندونه واخلي!!

د دوی اصلاح گرانه ده، هسې ځان مه ستړی

کوه، دلته د پردې تر شا ډېرې بلا کيسې پرتې دي!

گوره زه او ته د شپږو لسيزو ملگري يو، که دې خاوری بيا نوی (امان، غزنوي، هوتکي او احمد خان وزير اووه)، نو بيا در سره شپه او ورځ د کاغذونو مخونه توروم، حق وایم، حق لیکم او د حق لپاره هرې قربانۍ ته حاضر يم!

گوره! زه نه په غارونو ننوځم، نه له وطنه تښتم او نه د چا باداري منم، دا يو بيت زما له خوا دې غم څپلي ولس ته وليکه چې په نن، پرون او سبا يې سر خلاص شي:

د حالاتو د توندۍ خبرې څه دي
يو تباکه ده يو چوي بله را څېږي

پراډاکس

اسد دانش

پوهېږئ! غازي امان الله خان ولې هېواد پرېښود!!؟

ولسونه يې مخې ته راغلل، ورته ويې ويل، اې زموږ گرانه پاچا! موږ چاته پرېږدې؟ ولې رانه ځې؟!

موږ ټول در سره يو، موږ به دا غله او ورسره ټول مله را و پرځوو، وبه يې شړو، وبه يې وژنو! خو ته مه ځه! پوهېږئ! همایوني ذات څه ورته وويل؟!

هغه ورته وويل: زه نه غواړم زما نېک زامن، زما بد زامن ووژني، زه نه غواړم پدې وطن کې نوره وينه تويه شي...

اوس به را شو دې ته چې زموږ مفکر نمبر دو(!) هم غواړي چې د امان فصل ناتمام بشپړ او امانې فکر له سره ورغوي، د امانې فکر رغوونکي ډېر کړي!

ښه څه دا کار به وکړي، خو دی چې خپله د امانې فکر پلوی ندی دا به څنگه کړي!!؟

اعلیحضرت غازي امان الله خان خو ان خپلو دښمنانو وطنوالو ته زامن ويل (بد زامن) او د هغوی وژنگ يې نه غوښت! خو مفکر نمبر دو لگیا دی هره ورځ د سولې کيسه سبوتاژ کوي، چېلکونه ور اچوي، د امريکې په کانگرېس کې يې لابي گړۍ پيل کړې چې تر سولې ټاکنې اړينې او د افغان ولس لومړيتوب دی!

زه د جانان له غمه مرم ته د خپل ځان له غمه

زاهده ستا ثواب زما گناه ته چرته رسي

(له فېسبوک څخه)

شاندار جشن

د هېواد د خپلواکۍ د سلمې کلېزې نه خو مياشتې مخکې د افغانستان دولت خو ځلي اعلانونه وکړل، چې سرکال به د هېواد د استقلال ورځ په خورا شاندارو مراسمو نمانځي. د همدې موخې لپاره يې دا هم اعلان کړه، چې د دې چارې لپاره يې په سوونو ميليونه افغانۍ ځانگړې کړي. د يادې خبرې په اورېدو سره ځينو ويل، چې د يوه بېوزله هېواد لپاره، چې خلک يې له لورې مري، دومره ډېرې پيسې لگول، مناسب کار نه دی، خو ډېرو افغانانو دا استدلال کاوه، چې اوسني سياسي وضعیت ته په کتو او د سلو کلونو په پوره کېدو دا ښه ده، چې د خپلواکۍ ورځ په شانداره توگه ولمانځل شي. د دوهمې ډلې انگېرنه همدا وه، چې له دې سره به د هېواد د داخلي او بهرنيو دښمنانو زړونه وچوي او هم به امريکايانو ته دا جوتنه شي، چې افغان ملت يو خپلواک او ازادې خوښوونکی ملت دی.

خو پوښتنه دا ده، چې دا کار ولې ونه شو؟ ځواب يې دا دی، چې دلته له اولسمشر نه داسې خلک راتاو دي، چې يا خو په پسات کې ککر دي او يا هم هنري وړتيا او استعداد نه لري. که داسې نه وای، لږ تر لږه به خو يې ولسمشر ته دا مشوره ورکړې وای، چې داسې چارې څوک کولای شي؟! يوې ادارې چې په څلوېښتو کلونو کې د پنځو دفترو يو تلوېزيوني کلېپ نه وي جوړ کړی، هغوی به د هنري او مستند فلم په جوړولو څنگه پوه شي. که موږ ووايو، چې د فرهنگي سلاکارانو کمې دي، نو دا خو ځکه سمه نه ده، چې سلاکاران خو د ننگرهار د گلپيانو غونډې خورا ډېر دي.

يو څه هغه وخت عالي کېدای شي، چې کوونکي يې پاک، په کار پوه او په هېواد مين خلک وي. که حکومت د پنځه سوه پر ځای زر ميليونه افغانۍ هم ولگوي، تر هغې چې غله، چاپلوس او بي هنره کدرونه له ځانه لرې نه کړي، نو هېڅ شی به يې هم شاندار نه شي. افسوس دې وي، د هغه خلکو پر حال، چې په پوره بېوجدانۍ يې ځانونه په ځايونو کې تومبلي، خو په عمل کې بيا خپله وړتيا نه شي جوتولای. همدا ډلې دي، چې کلونه کلونه يې پر ارزښتونو ملنډې ووهلي او لا تر اوسه يې په پوره سپين سترگۍ پر هغه څه منگولې څښې کړي، چې دوی يې وړ نه دي!!

خبرې د ثبوت لپاره به همدا بس وي، چې د خپلواکۍ د يوه کلېپ لپاره مې داسې يو ځای په کار و، چې هورې ډېر ملي بېرغونه وي، خو درېغه ما په ټول ښار کې داسې يو ځای ونه موند. لنډه دا هغه شپه هم زاورسېده، چې د خپلواکۍ شاندار جشن يوازې د دارالامان ماڼۍ په پرانيستونکې غونډه کې په کې خلاصه شي. ماڼۍ په رښتيا هم ښه ښکاره کېده، د استاذ اولمير ترانو ستر کيف کاوه، خو ورسره د پسات بېلگې هم جوختې روانې وې. د ولسمشر په راتگ سره يو ډله چاپلوسان د اوږده واټن په تگ سره رپورس روان و. يو کس، چې اوږد بوم (د غږ ټېټولو اله) ورسره وه، په شا روان او له کمري نه يې د هغه څېره پناه کړې وه. د حيرانۍ ځای دا و، چې هغه ته چا هم ونه ويل، چې له دې کاره دې موخه څه ده؟! دا اله خو هغه وخت پکارېږي، چې څوک خبرې کوي، حال دا چې هغه يوازې منزل کاوه او تا ورته خولې ته نيولې ده؟! قاري صيب ته دې هم خدای خیر ورکړي، په تلاوت کې يې داسې عجيب او غريب انداز خپل کړ، لکه حواس يې چې له لاسه ورکړي وي. د غونډې په يوې برخې کې د مستند فلم په نامه يو څه پيل شول. فلم څه د چارواکيو هغه عکسونه وو، چې شپه او ورځ يې په فيسبوک کې خلک ويني. که چېرته چاپلوسان او بي هنره خلک نه وای، نو په دومره موده کې په غازي امان الله خان يو ښکلی تاريخي مستند فلم جوړېدای شو.

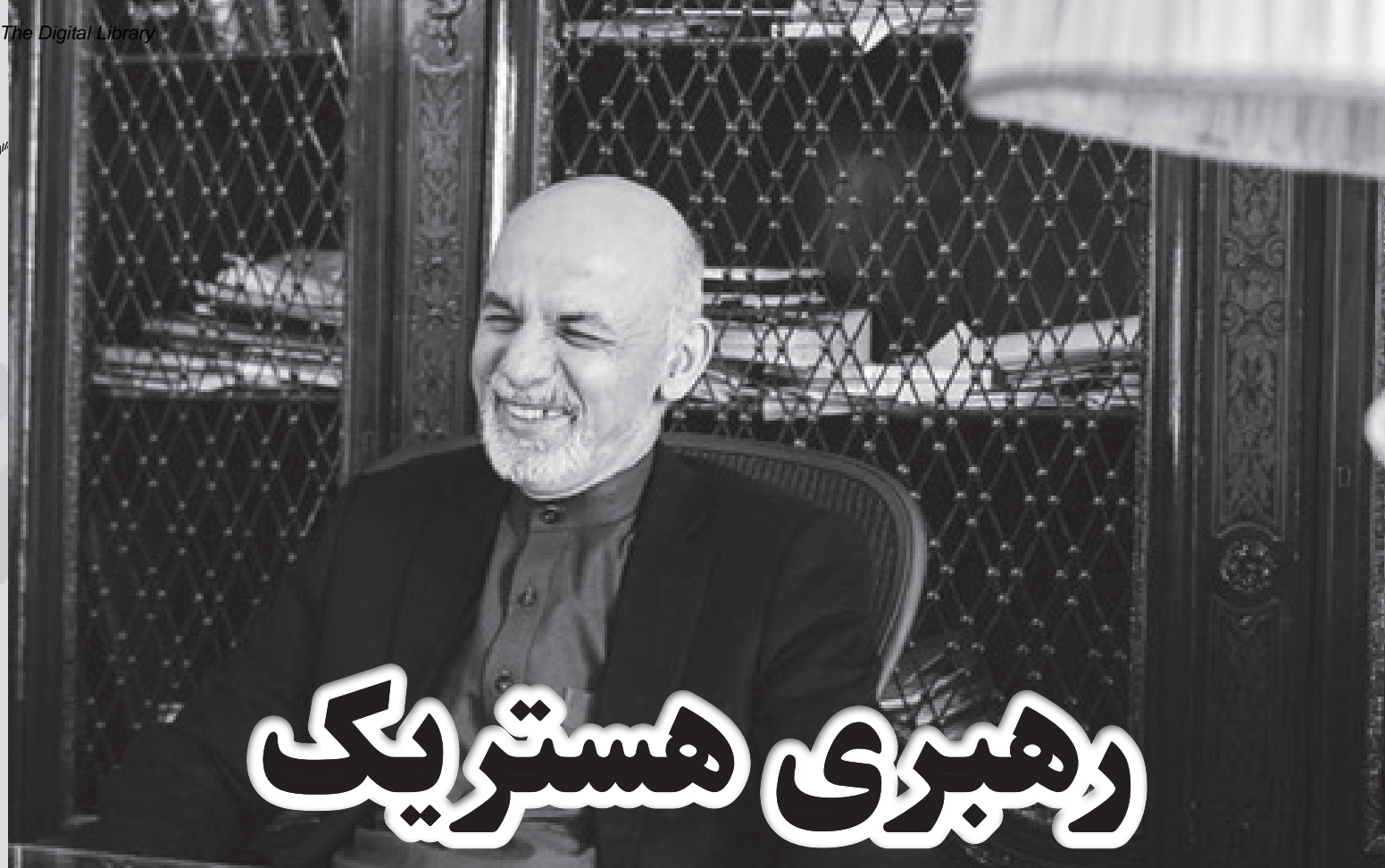
د شانداره جشن د بيا بيا تکرار سره هر يوه دا فکر کاوه، چې د کابل ښار به له رنگه بېرغونو ډک، پر هر سړک به گروپونه راڅرېدلې او د غازي امان الله خان ستر ستر انځورونه به په څلور لاريو کې ولاړ او ټول ښار به ترانو پر سر راخيستی وي.

خلکو همدې ورځې ته سترگې څلور کړې وې، دا سمه ده، چې يوه ورځ مخکې ترې د واده په يوه هوټل کې ناوړه پېښه وشوه، خو دا پېښه کله هم دا توجیه کولای نه شي، چې گواکې جشن د همدې له امله پيکه شو. د شانداره جشن ټوله ځواکي په همدې کې راټوله شوې وه، چې د ښار پر څو محدودو سړکونو دې بېرغونه وي او د شپې له خوا دې پر درې څلورو جادو رنگه گروپونه د ونو لاندې اېښودل شوي وي.

وايي چې (په اخوند ښوروا هم ډېره ده)، د هېواد د امنيتي حالاتو ته په کتو دا هم ستر کار و، چې د نورو کلونو په پرتله په کې حکومت فعال ښکاره کېده، د نړۍ په څو هېوادونو کې د شپې له خوا د افغانستان ملي بيرغ وښودل شو، خو هغو مادي امکاناتو ته چې حکومت ورته ټاکلي و، که وکتل شي، نو دا له ورايه ښکاري، چې په تېر جشن کې هغو چارواکيو، چې لگښتونه يې په لاس کې وو، پوره غبن او بي کفايتي تر سره شوي ده. دغو خلکو په خورا چالاکۍ داسې کار کړی و، چې نه سيخ وسوځي او نه کباب. د دې

د مفکر باچا ملگريو ته ديني مشوره!
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ.
مفسرين د لور مبارک آيت په تفسير کې فرمايي:
په درواغو د هغه څه ژمنی مه کوئ چې نه یی شی تر سره کوئ، یا یی د تر سره کولو مخه نه وینئ، یا گرد سره تر سره کېدلی نشي!
مانا د درواغو وعدي مه کوئ!
هغه څه مه وایئ چې خپله پرې عمل نه کوئ، له نورو هغه څه مه غواړئ چې خپله یی نه تر سره کوئ!
اسلام د عمل دين دی، بلکې اسلام سراسر عمل دی.

له فيسبوک څخه

رهبری هستریک

مصطفی عمرزی

سخنرانی‌ها، فلم‌ها و تصاویر زیاد دکتور غنی را دیده ایم. او در اکثر آن‌ها، به عنوان شخص عصبی مزاج، پرخاشگر و تندخو به نظر می‌رسد. بخشی از این کنش‌های رییس جمهور، اگر به اثر برداشت او از مسایل است، اما اکثراً ناشی از طبیعت او می‌باشد. دکتور غنی، قبل از این که در زمینه‌ی حاکمیت حامد کرزی شناخته شود، اصلاً محسوس نبود.

داستان‌ها و بالاخره روایت‌هایی از شیوه‌ی برخورد مردی که به اصطلاح تر و خشک را می‌سوزاند، از اوایی که دکتور غنی در رده‌های دولتی ظاهر شد، میان همه تبادل می‌شدند.

وزارت مالیه و ریاست پوهنتون کابل، دو نهادی اند که از کارکردهای دکتور غنی، بیشتر به یاد می‌مانند؛ هرچند در پوهنتون کابل، مدت زیادی نماند، اما کارنامه‌ی او در وزارت مالیه، تعداد زیادی را آزرده ساخت. عموماً عصبانیت بی حد دکتور غنی که به اثر درگیری او با بیماری سرطان به وجود آمده، باوجود تداوی، اثرات زیادی بر سلامت جسمی او گذاشته است. افزون براین، مقام تفکر دوم که به گونه‌ی رسانه‌ی بی، همه را غافلگیر ساخت، او را به شخصیتی مبدل می‌کند تا از هر دو رهگذر، انعطاف نداشته باشد.

اعتماد به نفس بیش از حد که گویا پدیده‌ی «اِبْرَنخِبه» واقع شده است، بسیاری را از تنقیدی حذر داد که بایسته بود دریغ نمی‌کردند؛ هرچند واکنش دکتور غنی به انتقادات، از مهارت‌هایی بهره‌می‌برد که او را قادر ساخته‌اند در جو تبلیغاتی، مسایل را منحرف کنند. مثلاً در جواب خبرنگاری که گفته بود قدرت را انحصار کرده است، با نمایش طول و تفصیل دولتی و کمیسیون‌ها، وانمود می‌کند که در چنین ساختاری که صدها تن در راس قرار دارند، ادعای انحصار مخالفان، نادرست است.

یکی از اقارب من (مرحوم داکتر لیث نوابی) که بی هیچ شائبه‌ای از زمانی که دکتور غنی در دومین انتخابات ریاست جمهوری با حامد کرزی، پس از داکتر بشر دوست، کم آورد با او همکاری کرده بود و متأسفانه پس

از رسیدن متفکر دوم به قدرت، در جمع صد‌ها تن نخبه‌گانی که در تیم تحول و تداوم با دکتور غنی، صادقانه کمک کرده بودند، در نخست توهین و بعد طرد می‌شوند، خاطراتی نقل کرده است که روایت‌های تاسفبار از شخصیت دکتور غنی بودند.

تا زمانی که اشتباهات فاحش دکتور غنی، مستند نشده بودند، کتمان مشکلات جسمی، روانی و صحتی وی، مردم را در ابهام می‌گذاشت، اما قایل شدن به شرک که در مراسم عاشورا، امام حسین را منسوب به الله کرد و ردیفی از اشتباهات گفتاری که بیشتر جنبه‌ی مذهبی داشتند، او را به انعطاف اجباری می‌کشاند. چنان چه آوردم، اعتماد به نفس کاذب، دکتور غنی را در جایی قرار داده بود و می‌دهد که هیچ کسی را برتر از خودش نمی‌داند.

اعترافات جان‌کری، وزیر خارجه‌ی پیشین ایالات متحده‌ی امریکا، مبنی بر این که دکتور غنی، تجربه‌ی سیاسی نداشت، حقیقت تلخ دیگری بود که بسیاری از حامیان او بعداً دریافتند. در چنین اوضاع و زمینه‌هایی، دکتور غنی با خاصیت هستریک، به فراز و فرود جامعه‌ی افغانی رو آورد و بدتر از همه، به گونه‌ای عمل کرد که گویا نیازی به تجربه ندارد.

تلاش کنونی رییس دولت که با تمام توان سعی می‌کند پروسه‌ی صلح را مختل کند، جزو گمان‌هایی بود که بعضی می‌کردند. عدم برداشت تنقیدات و مخالفت‌هایی که اکثراً موجه‌اند، رخ ناراحت‌کننده‌ی دیگری است که دکتور غنی با اغماض به حامیان داخلی، به خصوص قشر تحصیل کرده، با تعیینات افراد گمنام و خارج زده که با منطق زبان انگلیسی، در جامعه‌ای تحمیل می‌شوند که اگر استثنائات را کنار بگذاریم، 99 درصد مردم ما در مسایل روزمره‌ی زنده‌گی، هیچ نیازی به زبان انگلیسی ندارند.

اوج حالت هستریک دکتور غنی با افزایش صدای او واقع می‌شود. احساساتی شدن از این منظر، اگر جاذبه‌ی موقتی ایجاد کند، ثبت و انعکاس رسانه‌ی بی آن، به همان میزان تخریب‌کننده است؛ چه حالت هستریک، مانع تعقل و خوداری‌های مورد نیاز می‌شود.

حکومت وحدت ملی که ابتکار دکتور غنی بود، از همان آغاز برای چیز فهمان پیام

داد که متأسفانه این مرد محترم و تحصیل کرده، در ساحه‌ای وارد شده است که با ظرفیت‌ها، گذشته و تجربیات او، مصداق کسانی قرار می‌گرفت که از آغاز انتقادات بر وی، اذعان می‌کردند گذشته‌ی کاری او در محدوده‌های کوچک و بسته‌ی سیستم غربی که عاری از بوروکراسی‌های جهان سوم اند، او را از درک دغدغه‌های عاجز می‌ساخت که در کشور ما، نیازمند احاطه به تمام نزاکت‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است.

تشنجات هستریک شخصیت دکتور غنی، حالا به همه جای حکومت، سرایت کرده است. آن چه هنوز امید‌های ما را از او قطع نکرده‌اند، تقاضای وسعت نظر به مسایل مهم کشور می‌باشد. تذکرات به جای او که یک هفته پس از کمک‌های خارجی، سقوط می‌کنیم یا استقلالیت سیاسی و اقتصادی، لازم و ملزوم‌اند، عبارت از دشواری‌هایی است که در چهل سال بحران، به ملت افغان تفهیم می‌کنند تحلیل پیچیده‌گی‌های روابط با جهان، به میزان تنوع آن، کشور ما را درگیر می‌کند. بنابراین، بهتر است با حذر از روش‌های خودکامه که منافع مملکت و مردم را تهدید می‌کنند، به عنوان کسی که فرصت یافته بود و روزی باید برود، به جریانی کمک کند که به نام پروسه‌ی صلح در برابر ما قرار دارد.

برخورد‌های هستریک در برابر منافع مردم که بیش از همه منافع شخصی را لحاظ می‌کند، ما را وار فاز دیگر بحران خواهد کرد که در هیچ کجایش، فرصت‌های از دست رفته‌ی جامعه‌ی جهانی وجود ندارند.

تداوم هستریک حاکمیت در فضایی که از جغرافیای آن کاسته می‌شود، چه نوع حکومتی را برجا می‌گذارد؟ ما در 18 سال حضور جامعه‌ی جهانی، حتی به حداقل خودکفایی نرسیده ایم؛ اگر درگیر تنازع پس از جامعه‌ی جهانی شویم، با حاکمیتی تنها می‌مانیم که ولو دومین متفکر دنیا را داشته باشد، اما شبیه حکومت‌هایی می‌شود که تنظیم‌ها در جنگ‌های داخلی در چهار گوشته‌ی کشور، درست کرده بودند.

شرح تصویر:

به باور مردم، دکتور غنی حتی یک عکس هم ندارد که او را در حالت طبیعی نشان دهد.

تور او سپين صنعت

ارواښاد استاد عبدالجليل وجدی

په تېر پېښو...

د سراج الاخبار په دغه گڼه کې له کورنيو او بهرنيو خبرونو سرپرېره د مولوي عبدالروف تمهیدي سرمقاله، د مولوي محمد سرور خان واصف يوه قصیده او ځينې نور مطالب راغلي دي.

له بده مرغه د سراج الاخبار لومړنی گڼه وروستی گڼه هم شوه. دا گڼه د وخت د مستبد حکومت له خوا تر سختې څارنې او کنټرول لاندې راغله، لکه چې ویل کېدل د هند بریتانوي حکومت د هغې له خپرېدو سره موافق نه و، ځکه یې د سراج الاخبار افغانستان د نورو گڼو د خپرېدو مخه ونیوله. که څه هم د دغه اخبار پېشنهاد د امیر حبیب الله خان د صدراعظم سردار عبدالقدوس خان له خوا منظوره شوې ده، خو شرایط داسې وو چې د وخت مستبدو واکمنانو او انگریزانو د دغسې یو اخبار وجود نه شوی زغملای. ددې تر مخې لاندې پټ پټ حرکتونه محسوسېدل، مکر یې کاوه چې یو اخبار به دغه حرکتونه گړندي کړي او ځمکې د مخ تویان ورڅخه جوړولی شي.

د سراج الاخبار افغانستان په بندېدو سره د راج الاخبار افغانستان انجمن تر ځمکې لاندې حرکتونه سره ملگري شو، ځکه خو د دغه انجمن او اخبار یو مهم کار کوونکی مولوي محمد سرور واصف کندهاری د وطن د مشروطه غوښتونکیو د لومړني نهضت په راس کې ودرېد. او د اخبار د چلوونکي او د انجمن د مشر مولوي عبدالروف خان د دوو زمانو څخه د سبا ورځې ښه انقلابيون جوړ شول چې په امانیه دوره کې مهمې دندې ور وسپارل شوې. د سراج الاخبار افغانستان د بندېدو څخه وروسته چې کومه تیاره شروع شوې وه، هغه د سراج الاخبار افغانی د جريدې په رايستلو سره له منځه لاړله.

محمود طرزي چې د سراج الاخبار افغانیه په تاسیسولو سره یې په افغانستان کې د عصري ژورنالیزم بنسټ ایښی دی، د افغانی ژورنالیزم پلار بلل شوی دی. دی د غلام محمد طرزي زوی دی چې هغه په خپله هم ډېر لوی عالم، لیکوال او شاعر و.

د ژورنالیزم له نظره متبازر شخصیت هغه څوک وي چې یا یې په خپله لویې پېښې را پیدا کړي وي او یا خو د لویو پېښو په بهیر کې لاهو شوی وي. محمود طرزي د همدغسې یوه شخصیت خاوند و، هم یې د لویو پېښو څپې را ولاړې کړې دي او هم د پېښو سېلاب دی په مخه کړی دی.

محمود طرزي یوې عالمې مبارزې او په عین حال کې یوې لالهانده کورنۍ ته منسوب و. دې دواړو خصوصیاتو نړۍ د محمود طرزي په مخکې یو غوړېدلی کتاب وگرځوله. حقیقت دا دی چې جهاد او مهاجرت ډېر برکتونه لري چې یوازې د برخې خاوندان ورڅخه ښه گټه اخیستلای شي.

نامتو شاعر او عارف مولانا جلال الدین بلخي رومي او علامه سید جمال الدین افغانی هم

له هغو مهاجرینو او مبارزینو څخه وو. چې د ښکاره او پټو عالمان ډېر شیان یې د سر په سترگو او د بصیرت په لېمو وکتل او ډېر مهم حقایق ورته کشف شول.

مبارزې او مهاجرتونو محمود طرزي داسې د پوهې، فکر او نظر بصیرت او ابتکاري عمل خاوند وگرځاوه. پوهاند حبیبی د محمود طرزي د ظهور ځینې عوامل شرح شوي او لیکي.

په لومړي گام کې د کورني چاپېريال تر اغېزې لاندې محمد په انگلیسي ضد روحیې سره را لوی شو. کورنۍ یې د همدغې هېواد پالونکي روحیې په لرلو سره په ژوند کې نادودو او ستونزو د زغملو جوگه شوه. خپله محمود هم د ژوند تر پایه په انگلیسي ضد سیاست کې را ولاړ پاتې شو او کله یې هم خپل دغه موډل بدل نه کړ. په دویم گام کې د ځوانۍ د دوران د پېښو تاثیر هم د هغه د شخصیت په جوړېدو کې د پاملرنې وړ دی. هغه د دنیا په گوت گوت کې وگرځېد. د نوې دنیا له نویو پرمختگونو سره اشنا شو او دغه هر څه یې له نژدې ولیدل. په دغه وخت کې ترکیبې او عربو ته د اروپا د تمدن نوې نښې نښانې په زیاته پیمانه را رسېدلې وې.

د سید جمال الدین افغانی د افکارو تاثیر هم پر محمود د پاملرنې وړ دی. په دغه وخت کې هېواد پال سید د اسیا د ملتونو ازادۍ ته ملا تړلې وه او د اسلامي هېوادونو د را بېدارولو د هڅو په لړ کې استانبول ته ورغلی و، محمود د خپل پلار د دیوان په قصایدو کې د علامه سید ستاینې لوستلې وې او پلار یې و استاد یې ملا محمد اکرم هوتک تل د هغه په هکله خبرې اترې ورسره کړې وې. کله چې علامه سید استانبول ته ورغی نو سردار غلام محمد طرزي خپل زوی محمود له یو لیک سره یو ځای هغه ته ولېږه. محمود له هغه سره محشور شو او د شرق د ازادۍ غوښتونکیو له پېښو سره له نژدې اشنا شو. او د ده په افکارو کې یې نوې سپرغی وځلولی. په خپله محمود لیکي: علامه سید جمال الدین افغانی د عرفان یو معدن و. زما د اوو میاشتو مصحبت داسې و لکه اويا کاله چې مې سیاست کړی وې... هر وینا او هر جمله یې د رسالو او کتابونو د لیکلو غوښتنه کوي...

په دغو کتنو کې د محمود طرزي هغې کرکې لا زیاتوالی پیدا کړی چې د انگریزانو د تسلط په وړاندې یې لرله. همدارنگه د هغه خپلې ځانگړې هڅې او د نفس په تکمیل کې د هغه تلاش او مجاهدت هم په خاصه توگه د یادنې وړ دی. د ځوانۍ په وخت کې په پښتو، دري، اردو، عربي، ترکي او یو څه فرانسوي ژبو پوهېده او په دغو ژبو کې یې له ادبیاتو څخه زیاته استفاده کوله. او بیا چې د نړۍ په نورو برخو کې وگرځېد، نو په زړه کړو او تجارېو یې نور ډېر څه ور زیات شول.

باید وویل شي چې د محمود پلار غلام محمد طرزي هم د هېواد یو لوی عالم لیکوال او شاعر و. نوموړی په ۱۲۴۵ هـ ق (۱۸۳۰م) کال په کندهار کې زېږېدلی دی. غلام محمد طرزي د امیر دوست محمد خان د دربار په

عالمان او امرانو کې داخل و. د امیر شېرعلي خان د دویم ځل پاچاهۍ په وخت کې د هغه او د دربار تر منځ څه ځانگړي اختلافات پیدا شول. په دغه وخت کې هغه زنداني هم شو، له زندان څخه وروسته یې یو کال د انزوا ژوند تېراوه، د امیر عبدالرحمن خان په وخت کې چې د میوند له اتل (محمد ایوب خان) سره هغه امیر جگړه پېښه شوه نو له هغې جگړې وروسته یو شمېر کسان او کورنۍ له هېواد څخه تبعید شوي، له غلام محمد طرزي سره هم د امیر چندان جوړه رانغله. له درېو میاشتو بند څخه وروسته یې له کورنۍ سره یو ځای له هېواد څخه وتلو ته اړ کړ. هندوستان او ورپسې ځینې نورو هېوادونو ته لاړ. غلام محمد طرزي په ۱۹۰۰ م کال کې په دمشق کې ومړ او هماغه خاورو ته وسپارل شو.

په ۱۹۰۰ او ۱۹۰۱ م کلونو کې د محمود طرزي په ژوند کې څه عجیبه حوادث منځ ته راځي. همدغه پېښې د ده په ژوند اغېز کوي. د محمود پلار غلام محمد طرزي له نړۍ څخه سترگې پټوي، امیر عبدالرحمن خان مري، محمود لپاره افغانستان ته د راتگ اجازه ورکول کېږي.

د نړۍ په گوت گوت کې د محمود گرځېدو د ده په ذهن کې د اصلاحاتو او مبارزې، ولولې زیاتې کړې وې. په ډېرو ژبو پوهېدنې، علم او تجربو ددې لپاره زمينه برابره کړه چې امیر حبیب الله خان ته یې نوې زمانه په خوب کې لیدله. ناولونه او نور مهم مطالب یې ترجمه کړل او په دې توگه یې دربار ته لاره پیدا کړه او بیا یې هلته خپل مؤثر رول سرته ورساوه.

محمود په غزني کې زېږېدلی و، پلار یې ځکه ورباندې د محمود نوم کېښود چې دی څه نا څه د سلطان محمود غزنوي کردار تر سره کړای شي. پلار یې ښه ارزو درلوده او هغه کامیابه شوه. محمود طرزي که د محمود غزنوي په څېر ښارونه فتح نه کړل، زړونه یې فتح کړل او ذهنونه ته یې لاره وایستله، سراج الاخبار هر چېرته لوستونکي پیدا کړل. د سراج الاخبار لومړنی گڼه د هغه په مدیریت په ۱۹۱۱ کې (۱۲۹۰ هـ ق) کې خپره شوه. له محمود طرزي سره د سراج الاخبار افغانی په خپرولو کې عبدالهادي داودي (پرېشان) او عبدالرحمن لودین او څو نورو کسانو همکاري لرله.

سراج الاخبار افغانیه چې د ۱۲۹۰ هـ ش څخه تر ۱۲۹۷ هـ ش پورې خپرونې کړې دي: دا خپرونې په لاندې فورمونو کې وې:

۱. خرونه: اخبار دوه ډوله، داخلي او خارجي خبرونه خپرول. بهرني خبرونه له ځینو خارجي منابعو څخه ترجمه کېدل، ځینې به یې د سراج الاخبار د خبریالانو له خوا هم را ټولېدل او یا رالېږل کېدل.

۲. سراج الاخبار غوښتل چې افغانان د نړۍ د نورو ملتونو په علمي او صنعتي پرمختگونو خبر کړي.

۳. سراج الاخبار د ښځو په باره کې هم بېداروونکي او گټور مطالب خپرول. زموږ د

۷. له خرافې دودونو سره مبارزه وشوه.
 ۸. د اعلانونو خپرېدل. د هغو ناولونو په باب زیات اعلانونه چاپېدل چې محمود طرزي ترجمه او چاپ کړي وو.
 ۹. سراج الاخبار د کوچنیانو لپاره د سراج الاطفال د خپرولو زمينه برابره کړه. دغه اخبار د کوچنیانو او زلمیانو د ذهني روزني او سويي د لوړولو او د دوی لپاره د تفریح د بڼې وسیلې په توگه مهم رول درلود.
 ۱۰. په سراج الاخبار افغانیه کې پښتو ژبې او ادبیاتو ته هم د محمود طرزي له خو زیاته پاملرنه وشو. هغه به کله په فارسي ژبه د پښتو ژبې په باب ځینې مقالې ولیکلې او هم یې خپل ځینې همکاران لکه مولوي صالح محمد خان، غلام محی الدین افغان، عبدالرحمن لودین، عبدالهادي پرېشان (داودي)، مستغني او نور .. دې ته وهڅول چې پښتو د معاصر نثر د پیلامې په زړه پورې آثار خپاره شول. د پښتو نظم له اورو څخه ددېوانو او بلاگانو د انعکاس دروند بار لري او د حالاتو د انعکاس لپاره یې غږ ځلانده کړ.

سراج الاخبار افغاني یک اخبار مسلمان است نه انگریزی است نه جرمنی... نه چینی و نه جاپانی... صرف مسلمانان است... در مسلمانان هم محض افغانیست هر چیزیکه میگوید و هر نغمه ایکه می سزاید از نقطه نظر افغانیت میگوید... حی علی الفلاح ای ملت نجیب افغان...
 ۵. د سراج الاخبار اسلامي او افغاني روحيې دغه اخبار د سيمې د نورو ولسونو لپاره هم د حالاتو هنداره او د هیلو ترجمان وگرځاوه. مرحوم پوهاند حبيبي ليکي: سراج الاخبار يوازې د هېواد په دننه کې د هېواد د ځوانانو او مشروطه غوښتونکيو د فکرونو هېښوونکی او خپروونکی نه و. بلکې د هند د ازادۍ د غوښتونکيو خلکو په محافلو کې د ايران په مشروطه غوښتونکيو کې او د مرکزي اسيا په ځوانانو کې چې د خپلسرو مستبدو شاهانو او د استعمار په لمبو کې سوځېدل هم شهرت او محبوبيت لري.
 د جنبش مشروطيت در افغانستان ۱۱۶ مخ.
 ۶. په سراج الاخبار کې تاريخي مسايلو انعکاس ووموند.

هېواد د محرومو بڼو آواز هم د لومړي ځل لپاره د مطبوعاتو په پاڼو کې د سراج الاخبار افغانیه له خو پورته شوی و. ددې اغېزه په را وروسته کې په بڼه ډول ليدل کېږي. د ۱۳۰۰ هـ ش کال د حمل په لومړنۍ نېټه د محمود طرزي د مېرمنې (ا-ر) له خوا د بڼې لپاره د ارشاد النسوان جريدې منځ ته راغله او د بڼو د نهضت لومړنۍ بېلگې را څرگندې شوې.
 ۴. هېواد پالنه، يو بل لوی هدف و چې سراج الاخبار افغاني درلود. له هېواد سره مينه د سراج الاخبار له عمده موضوعاتو څخه يوه وه. سراج الاخبار غوښتل چې د خپل عصر په لب او لهجه خلکو ته د ازادۍ خوښوونې او مبارزې درسونه ورکړي، څو افغانان وکولای شي چې له خپله لاسه ورکړي سياسي خپلواکي تر لاسه کړي. په سراج الاخبار کې د حی علی الفلاح تر عنوان لاندې د محمود طرزي مقاله د اغېزې او نتيجه له مخه د هېواد د مطبوعاتو له مهمو مقالو څخه يوه ده. او په هند کې د انگرېزانو د استعماري حکومت د وخت واکمن تر فشار لاندې راوستل چې د دغې مقالې گڼه سانسور کړي. په مقاله کې راغلي وو چې:

خواله رښتی

اعلیحضرت غازي امان الله خان ناتمام فصل بشپړ کړي، نو واک ته له رسېدو سره سم به یې هغه د ملي رهبرۍ پر سټیج را دېره او تصویر به یې دغه سټیج ځلولی وای.

بیا هم که ده د آزادی د سلمې کلپزې په ویاړ په یوه فرمان کې په دولتي ادارو او اماکنو د خپلو فلمي عکسونو پر ځای د امان الله خان د عکس لگولو فرمان ورکړی وای، بنیایي نیوکو دومره غبرگونونه نه وای را پورته کړي او دده لپاره به د خټو یا اورو پوزه گرځېدلې وای. اعلیحضرت غازي امان الله خان ټولمنلی ملي شخصیت او د آزادی اتل دی، خو له بده بخته له دغه اتل سره د اشرف غني کمپاینې چلند په لوی لاس د ځینو لپاره د تنازع حربه برابره کړې ده.

غازي امان الله خان د تصویر لگولو حکم ورکړی وای، نن به پرې چا دده لخوا د ناوړې گټې اخیستو او کمپاین ته ددغه ملي قهرمان د شخصیت را ټیټولو تور نه وای پورې کړی.
 خو اوس یې د دولت په پیسو د بیت المال په امکاناتو د آزادی د سلمې کلپزې په پلمه د غازي امان الله خان له عکس سره د خپل عکس لگول له ملي ارزښتونو سره د سياسي لوبو تر ټولو خنډنی ډرامه رامنځ ته کړې وه.
 که ده په رښتیا غوښتلی یا غواړي د

د شخصیت ټپنه

دا کار باید پخواني ولسمشر حامد کرزي کړی وای. خو چې ویې نکر د سياسي گټې اخیستو هڅه یې هم چا ونشوای لیدلی. د شخصیت کېش همدې ته وایي، ټپنه همدغسې یو استبداد دی!
 که محمد اشرف غني پښځه کاله د مخه واک ته له رسېدو سره سم په یوه فرمان کې په ټولو دولتي ادارو کې د خپل عکس پر ځای د آزادی د ملي اتل اعلیحضرت

په کومو سترگو؟

ع. کرلانی

کله چې ولسونه پر واکمنو او سیاستوالو باور له لاسه ورکړي او حکومت ورته د تگانو باندې وېرېږي، عمومي باورونه له زیان سره مخامخېږي، نور نو د ژمنتیا مزي مضبوط نشي پاتېدلې.

د مغزونو فرار له همدې ځایه سرچینه نیسي، له هېواده د بشري ځواک تېښته همدلته زور اخلي.

کله چې په کمپاین کې درواغجن شعارونه، لکه د واک په لومړیو شپږو میاشتو کې د یو میلیون کاري فرصتونو موندل، په ځوانانو کې مصنوعي هیلې له سربونو سره مخامخ کړي، د کار- روزگار لمن نوره هم ور ټوله کړای شي، د باور کرکېچ خپل اوج ته رسېږي.

عام افغانان پرېږده، ناباوري دومره غورېدلې چې د مالوماتو له مخې د غني حکومت درېوو وزیرانو، یوولسو والیانو او لسگونو معینانو، رئیسانو او سرکاري مقاماتو له بي خرته ډالري امتیازونو سره سره لوېدیځ ته د پناه اخیستو جعلی دوسیې چمتو کړي دي.

دغه بحران دومره غورېدلې چې ځوان قشر د ژوند په بیه په مرگونو لارو له هېواده په وتلو ځانونه اړ کوري چې یو شمېر یې پر دغو لارو خپل ژوند له لاسه ورکوي.

غني به خاورې کېدوال را ستانه کړي!!

د شوروي تېري پر مهال له هېواده د تېښتې لړۍ دومره نه وه غورېدلې، لکه په تېرو پېنځو کلونو کې یې چې زور اخیستی دی.

هغه ټیم یا شخص چې له لاسه یې په لکونو هېوادوال په وتلو اړ دي په کومو سترگو له خلکو د بیا انتخاب او رایې هیلې پاللی شي.

همدا د سپین سترگی او بې حیايۍ انتها ده!!

جرات که د بی حیايۍ انتها؟!!

د سپین سترگی او زړه وړتیا توپیر د بې حیايۍ او جرات تر منځ فرق څومره او په څه کې دی، کومه پیمانې شته چې د دغه توپیر کچه مالومه کړای شي.

غني چې په کومه کچه دولتي امکانات او بیت المال په ټاکنیز کمپاین کې په څومر بېدردي او بې توپیرۍ کاري، زړوتیا ده که سپین سترگی؟

د پوځي چورلکو، دولتي مقام، او بیت المال د ده بې خرته استفاده جرات گڼل کېدای شي که د بې حیايۍ انتها؟!!

د درواغو گوډي، که د غني رسوايي او بربادي!

اشرف غني څو ځله په کمپاینې غونډو کې پر خلکو غږ کړی:

«تاسي ووايئ! چې ما چاته بده خبره کړې، چاته مې کنځل کړي؟!»

ددې مانا دا ده چې دی د بدو خبرو او کنځلو حق او صلاحیت ځانته خوندي گڼي- بدې خبرې او کنځلې د ولسمشر له واکونو او صلاحیتونو بېرته، خو چې نه یې دي کړې، دا یې گویا پر خلکو احسان دی؟!!

که نه څوک به ولې بدې خبرې یا کنځلې کوي او هغه هم ولسمشر...

غني دومره کنځلمار را ټول کړي چې ذکر و فکر یې پر کنځلو ولاړ دی. هره ورځ د کنځلو نوې بڼه، ټکي او لغتونه را باسي، د کنځلو او فحش د نوې پرمینالوژۍ په ایجاد پسې لگېدلي دي چې د کنځلو گوډي یې تش شي نورو اېلتو ته مخه کړي... د افواهااتو په خپرولو پسې ولگي، د مستعارو نومونو، جعلی خبرو او اکاونټو تر شا لکه غله پټ اوسي.

په ظاهر کې به غني ته دغه درواغ پخپله گټه تبلیغات برېښي، خو په حقیقت کې د درواغو دغه گوډي د غني د رسوايي، ناکامۍ او بربادۍ لپاره بس دي، بل چاته د ستومانۍ اړتیا نه لیدل کېږي.

دوی وايي، د ډاکتر عبدالله لاس تش دی د کمپاین لپاره ورسره پیسې او منابع نشته!! ددې مانا دا ده چې ډاکتر عبدالله غبن، درغلي او کرپشن نه دی کړی، تدارکات یې په بډه نه دي وهلي، بیت المال یې نه دی لوټلی، پیسې به یې له کومه کړې وي؟!!

ډاکتر عبدالله نه له پاکستان سره پر کرښه د اغزن تار معامله کړې او نه یې د شا لخوا د پي. ټي ایم په خنجر وهلو دغسې یوې بې ننگۍ ته غاړه ایښې ده.

نه یې د جي. ایچ. کیو په درشل تندي سولولی او نه یې آی. ایس آی ته پر سجده سر تیت کړی.

نه یې له مخابراتي کرېډېټ کارتونو وهلې، نه یې ټکس او مالیات خپل کمپاینې حساب ته لېږدولي، که ووټ او رایه په پیسو او بهرني ملاتړ وي، ډاکتر عبدالله یې ښايي ونه لري، خو که د خلکو په خوښه، زور او اراده وي، بیا ډېرې لارې لږ ولاړې!!

ښاغلي غني د پکتیا مرکز گردېز کې د بیت المال په امکاناتو خپلې کمپاینې غونډې ته وویل:

«وزیرانو، کابینې او چارواکیو پکیتاوالو ته درواغ ویلي، جفا یې ورسره کړې، د پکتیا حق یې خورلی، د مور او میرې چلند یې ورسره کړی، د درواغو وعدې یې ورسره کړې وې». درواغ له کبیره یا سترو گناوو څخه دي. ظاهر ته په کتو غني پخپلو وزیرانو د درواغو، وعده خلافیو او جفا تور پورې کړی، خو په

حقیقت کې یې خپله لمن پر سره اړولې ده. ده غوښتل پخپلو ملگريو او وزیرانو ددغو تورو په لگولو ځان تېر او د خلکو له احساساتو سره د لوبو نوې پاڼه را واړوي، خو خلک پوښتنه کوي چې ددغې درواغجنې، وعده خلافې او جفا کاري کابینې مشري د چا پر غاړه وه؟!!

چا یې یو په بل پسې پر سینو د صداقت مډالونه ټومبل؟!!

دا ضمانت څوک ورکولی شي چې د غني کابینه به بیاځلي له درواغجنو، وعده خلافو او جفا کارو پاکه اوسي؟!!

غني د ولسمشر- او لکه دی چې وايي، اعلى سر قوماندان- په توگه د خپلو وزیرانو د وعده خلافیو، درواغو او جفاوو پر او مسوول دی! دده یاده وینا په حقیقت کې پخپلو درواغو، وعده خلافیو او جفاوو دده خپل اعتراف او گواهي ده!

په شریعت او عرف دواړو کې اعتراف د مواخذې اصل گڼل کېږي!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!!

هېوادونه خپلې ملي ترمینالوژۍ ته د ثابت حقیقت په سترگه گوري، په رسمي څرگندونو او دريځونو- ان نا رسمي ناستو کې- ورته خپله ژمنتیا له پامه نشي غورځولی.

په سیاست کې هر لفظ او لغت خپله ځانگړې مانا لري- یوازې په لویو سیاسي تعاملاتو کې نه- په عام ژوند او د عوامو په کچه هم د لفظونو، ټکو او اصطلاحاتو توپیر څرگند دی.

وخوره، ونخره، مور شوې، ډک شوې، ښايي په یوه مانا وکارېږي، خو د مفهوم توپیر یې څرگند دی.

ډیورنډ لاین، پوله نه ده، کرښه ده، د څلورم ټولگي زده کوونکي هم پدی پوهېږي چې لاین کرښې ته وايي...

بیا دا یوه ټپلې کرښه ده، اوس که د اشرف غني سلاکار را ولاړېږي او پخپلو ارشاداتو کې هغه پوله او سرحد یادوي، ددې مطلب څه کېدای شي؟!!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!!

د ښاغلي غني ارشد سلاکار ضیاء الحق امرخېل دوې ورځې وړاندې امریکا غږ اشنا ټلوېزیون ته پخپلو خبرو کې اوه ځلې ټپلې کرښه پوله یاده کړه.

امرخېل په رښتیا دومره خپله، گوسفندي او ناخبره دی، که د غني پالیسي دغه لوري ته اوبښې ده؟!!

له اغزن تار وروسته پاکستان ته د اشرف غني بله ډالۍ!

لطيف پدram یوازې نه دی.

د پاکستانې او هندي کشمیر تر منځ وېش ته به چېرې کوم پاکستانی له سرکار تر اپوزیسیون او عام وگړي پوله یا سرحد ونه وايي، بلکې د کنټرول لاین په نامه یې یادوي، زموږ ښاغلي د پاکستان په مینه کې څومره ډوب را وځي؟!!

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**